

Eich cyf/Your ref P-06-1393
Ein cyf/Our ref JMEWL/02094/23

Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1SN

12 Ionawr 2024

Annwyl Jack,

Diolch am eich llythyr, dyddiedig 15 Rhagfyr, yn fy hysbysu am *Ddeiseb P-06-1393 - Dylid grymuso rhieni i ddewis: Yr hawl i gael eithriad a chyfranogiad cynhwysol yn y rhaglen Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb*, sydd ar hyn o bryd yn casglu llofnodion.

Mae cyfrifoldeb ar Lywodraeth Cymru i sicrhau bod pobl ifanc, drwy addysg gyhoeddus, yn cael cyfle i ddeall a thrafod eu hawliau nhw eu hunain a hawliau pobl eraill. Rydym eisiau gweld addysg yn helpu ein plant i ddatblygu yn unigolion iach, hyderus, sy'n barod ar gyfer pennod nesaf eu bywyd ar ôl gadael yr ysgol.

Pam mae Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh) yn orfodol?

Mae ACRh yn elfen orfodol o'r Cwricwlwm i Gymru oherwydd ei bod yn ganolog i gadw dysgwyr yn ddiogel ac yn iach. Dylai fod gan bobl ifanc yr hawl i gael gwybodaeth sy'n eu hamddiffyn ac yn eu cadw'n ddiogel rhag niwed. Mae hyn yn cynnwys dysgu am nodweddion perthynas iach; cadw'n ddiogel ar-lein ac all-lein; bwlio; trais yn erbyn menywod; a bod yn hyderus i godi materion gydag oedolion cyfrifol. Mae hyn yn hollbwysig i greu cymdeithas sy'n trin eraill â dealltwriaeth ac empathi, beth bynnag eu hethnigrwydd, eu crefydd, eu cefndir economaidd-gymdeithasol, eu hanabledd, eu rhyw, eu rhywedd, neu eu rhywioldeb.

Mae gan rieni rôl ganolog i'w chwarae wrth gefnogi eu plant. Mae rôl hanfodol i ysgolion hefyd: mewn byd lle mae cymaint o wybodaeth anghywir a chamarweiniol, a deunydd niweidiol yn cylchredeg ar-lein, mae ysgolion yn addysgu plant a phobl ifanc am bwysigrwydd meithrin cydberthynasau iach a hunan-barch; annog dysgwyr i roi gwerth arny'n nhw eu hunain; cydnabod a chyfleu eu teimladau; a chreu cyfeillgarwch ag eraill.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth Gymraeg sy'n dod i law yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r canllawiau statudol yn glir iawn ein bod yn disgwyl i ysgolion weithio'n agos gyda rhieni a gofalwyr i wneud yn siŵr eu bod yn deall yr hyn y mae eu plant yn ei ddysgu. Maent yn nodi y dylai ysgolion a lleoliadau sefydlu sianeli cyfathrebu clir mewn perthynas ag ACRh, ac y dylent ymgysylltu â dysgwyr, rhieni, gofalwyr a'r gymuned ehangach er mwyn iddynt fod yn rhan o'r broses o ddysgu ac addysgu am ACRh. Dylid sicrhau bod yr holl adnoddau sydd i'w defnyddio mewn ysgolion a lleoliadau yn berthnasol, yn ddibynadwy, yn ddatblygiadol, yn gynhwysol ac yn sensitif i anghenion dysgwyr, a gellir rhannu'r deunyddiau â rhieni ymlaen llaw.

Parchu credoau amrywiol

Mae hefyd yn ofynnol yn gyfreithiol i'r broses ddysgu fod yn wrthrychol, yn feirniadol ac yn blwraliaethol, fel y nodir yn y Canllawiau Statudol:

'Wrth ddefnyddio'r term plwraliaethol, rydym yn golygu pan fo cwestiynau o ran gwerthoedd yn codi, rhaid i ysgolion a lleoliadau ddarparu ystod o safbwyntiau ar bwnc, a fynegir yn gyffredin mewn cymdeithas. Mae hyn hefyd yn golygu darparu ystod o wybodaeth ffeithiol am faterion sy'n gysylltiedig ag Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb. Ym mhob ysgol, pan fo ysgolion yn ystyried credoau neu safbwyntiau penodol, rhaid cynnwys ystod o safbwyntiau ffydd eraill a safbwyntiau anghrefyddol ar y mater.

Er enghraifft, gallai ysgolion ddysgu am densiynau, anghytundeb neu ddadleuon presennol mewn cymdeithas, neu gallant edrych ar safbwyntiau gwahanol o fewn credoau ar faterion. Mae datblygu'r blwraliaeth hon yn bwysig er mwyn sicrhau bod dysgwyr yn datblygu i fod yn ddinasyddion gwybodus sy'n ymwybodol o ystod o safbwyntiau, gwerthoedd a chredoau gwahanol ac yn sensitif iddynt. Mae hyn yn eu helpu i ymgysylltu â thensiynau posibl ac ymdrin â nhw.

Mae dealltwriaeth dda o safbwyntiau, gwerthoedd datblygol a chefnidiroedd dysgwyr yn ganolog i ddatblygu'r blwraliaeth hon. Gall cydberthnasau cadarnhaol â chymunedau ehangach helpu i greu cyd-destun adeiladol ar gyfer ystyried agweddau a thensiynau mewn ffordd sensitif.'

Mae cynwysoldeb hefyd yn egwyddor allweddol sy'n sail i'n gweledigaeth o fewn y cwricwlwm newydd. Dylai'r broses ddysgu gael ei hategu gan arferion cynhwysol ar draws yr ysgol er mwyn sicrhau bod pob dysgwr yn gweld eu hunain a'i gilydd yn yr hyn y maent yn ei ddysgu. Mae'r canllawiau ACRh, y mae'n rhaid i bob ysgol eu hystyried, yn tynnu sylw yn benodol at bwysigrwydd hawl plant i ddilyn eu crefydd.

Ymgysylltu â rhieni a gofalwyr a'r hawl i dynnu'n ôl

Rydym yn disgwyl i ysgolion sicrhau bod rhieni a gofalwyr yn gwbl ymwybodol o'r hyn sy'n cael ei ddysgu a pham, a bod cyfleoedd ar gael i holi cwestiynau ac egluro. Mae'r Cod ACRh wedi cael ei gyhoeddi i roi eglurder a thryloywder i rieni a gofalwyr ynglŷn â'r hyn y bydd eu plant yn ei ddysgu a phryd. Dylai dull rhagweithiol ar ran ysgolion, a chefnogaeth ddigonol, helpu i dawelu unrhyw bryderon cyfreithlon sydd gan rieni a gofalwyr mewn perthynas ag ACRh. Bydd hyn hefyd yn helpu i roi sicrwydd iddynt ynghylch natur gadarnhaol ACRh drwy nodi'r hyn y bwriedir ei ddysgu a'r adnoddau a ddefnyddir yn ystod y cyfnodau datblygu gwahanol.

Mae'r Cod ACRh hefyd yn glir bod yn rhaid i ddysgu fod yn briodol yn ddatblygiadol i bob plentyn; sy'n golygu na ddylai dysgwyr ddysgu am bynciau nad ydynt yn barod amdanynt. Dylai ysgolion gyflwyno dysgu dim ond pan fyddant yn hyderus ei fod yn briodol yn ddatblygiadol i ddysgwyr.

Ymgynghorwyd yn helaeth ynghylch gofynion y Cwricwlwm i Gymru a'r penderfyniad i ddileu'r hawl i dynnu dysgwr o'r gwersi. Ers 2018, mae ACRh wedi bod drwy ymgynghoriad llawn ac eang yn ogystal â phroses graffu'r Senedd.

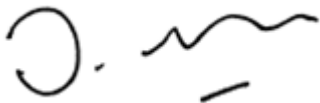
Yn ystod yr adolygiad barnwrol o ACRh yn 2022, gwrthododd yr Uchel Lys bortread y sawl a oedd yn herio'r cwricwlwm ACRh o'r cwricwlwm hwnnw, a barnwyd o blaid Llywodraeth Cymru ar bob sail. Drwy gydol y gwaith o ddatblygu'r polisi hwn, rydym wedi'i gwneud yn glir mai bwriad ACRh yw cadw plant yn ddiogel a hyrwyddo parch a chydberthnasau iach, a chadarnhawyd hyn gan y llys. Yn benodol, dywedodd y barnwr:

- *“...In my judgment, both the Code and the Guidance reflect the general spirit of the (European Convention of Human Rights) as an instrument designed to maintain and promote the ideals and values of a modern liberal democracy, including the values of tolerance, respect and equality.”*

Rydym yn parhau i weithio gydag awdurdodau lleol, gwasanaethau gwella ysgolion, ac ysgolion eu hunain i'w cefnogi i gyflwyno'r elfen hon o'r cwricwlwm newydd, a'u helpu i ymgysylltu â rhieni, gofalwyr a chymunedau, gan gynnwys drwy adnoddau i gefnogi'r addysgu a'r dysgu. Mae hyn yn cynnwys [pecyn cymorth ACRh](#) ar Hwb sydd â gwybodaeth mewn deuddeg iaith.

I grynhoi, rydym yn glir bod ACRh gorfodol yn ymwneud â chadw plant yn ddiogel rhag niwed a diogelu eu lles meddyliol ac emosiynol. Mae'n ofynnol yn gyfreithiol i ACRh fod yn blwraliaethol, sy'n golygu bod yn rhaid i ysgolion ddarparu ystod o wybodaeth sy'n ffeithiol ac sy'n adlewyrchu'r ystod o safbwyntiau a goleddir yn gyffredin mewn cymdeithas. Dyfarnodd yr Uchel Lys fod y Cod ACRh yn gyson â hyn. Yn olaf, disgwylir i ysgolion weithio'n agos gyda rhieni wrth iddynt ddatblygu a darparu ACRh, a dylai rhieni allu gweld y deunyddiau sy'n cael eu defnyddio. Os oes ganddynt unrhyw bryderon, dylai fod gan ysgolion brosesau clir i fynd i'r afael â'r materion hyn ac ymateb iddynt.

Yn gywir,

Jeremy Miles AS/MS

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language